Kristeligt Dagblad 21-6-78

Der burde være telefon

Den danske lyriker Ivan Malinovski udgiver svensk lyrik-antologi

Bøger

Af Orla Bundgaard Poulsen

»Hvis der var telefon i nærheden« indeholder vægtige digtudvalg af de fire betydeligste *fyrtiotalister's* arbejder i dansk oversættelse. Det er meget sprogkyndige Ivan Malinovski, der har udvalgt og oversat det store udvalg digte af Artur Lundkvist, Gunnar Ekelöf, Karl Vennberg og Erik Lindegren, de banebrydende berømtheder i moderne nordisk poesi (sammen med bl.a. de finske Edith Södergran og Elmer Diktonius).

Udvalget er overvældende ved sit omfang – det er faktisk fire digtsamlinger i een bog – og ved de mange og ofte lange enkeltdigte. (Lindegren's »Manden uden vej« *er* en hel digtsamling). Ja, lange og stærke enkeltdigte, hvoraf flere har helt autentisk og grufuld baggrund. Det har især Artur Lundkvists meget kendte »Agadir« (her i uddrag) et digt om jordskælvskatasrofen i Marokko 1960, ved hvilket omkring 12.000 mennesker menes at være omkommet. Lundkvist opholdt sig i katastrofens centrum og har skrevet disse centrale vers derom: »- i samme nu jeg styrtede ned i mørket mærkede jeg at Gud var til / det greb mig som bæven og jubel: Gud gav sit nærvær til kende / viste sin magt over verden, viste at mod Gud er der ingen anden hjælp end Gud / ingen bygværker, ingen mure, ingen opfindelser og maskiner betyder noget for Gud, har får dybene til at skælve og al vor usikkerhed nedbrydes som halmstrå... / »Min kone lå stadig i badekarret, det var ikke engang væltet og ikke meget vand var skvulpet ud / hun lå der nøgen og uskadt men død / druknet med håret flydende i en blond hvirvel om ansigtet. / Skal jeg nu takke Gud for min redning?«

DIGTET ER en stærk og bevægende blanding af præcis journalistik og engageret poesi. – Et ligeså prægtigt som bistert digt er »Forsinket hyldest til Walt Whitman«, der altså *er* uopslidelig som inspirator og tilskynder! Men her får vi ellers den gamle grå lovsyngers syner med modsat fortegn, naturligvis: »Ak, Whitman! Whitman! udstrakt over fastlandet, nedsænket i jorden, du begravede fader, overgroet med oljetårne og siloer, kørt over millioner af gange i minuttet... ak, for sent, for sent på Jorden, du håbets forgæves frøsættende Walt Whitman!« – Malinovski er jo selv en betydelig modernist i Danmark, ikke mindst med »Galgenfrist« fra 1958, et gennembrudsværk. Han er den reneste og mest konsekvente. Han bekender i øvrigt mer end 30 års optagenhed af moderne svensk poeri, hvilket har præget hans egen. Så vidt det kan bedømmes her, er det nok mest Gunnar Ekeløf og Erik Lindegren, som har fængslet og påvirket (ham som mange andre), og et enkelt digt synes at have haft overordentlig betydning: Lindegrens »Manden uden vej« fra 1942, et digt på 30 sider og her gengivet i sin helhed. Man kan sige det står sig, men også at det kan virke en smule kunstlet, med disse 80 vers à to stk. præcist affattet som efter lineal og mikrometer, men unægtelig i et helt nyt poetisk sprog.

DER ER MEGET smukt i Lindegrens stille sproglige revolution. Men der er nu også lidt romantisk efterslæb, som skæmmer. Man møder fx »kvinders brændende gråd«, dødedansens lille gilde«, »smertens fuldtbelagte sale«, »et gyldent skrin med visne blade og revolutioner« og »ude i vandet står nogen skulder ved skulder med Gud«. og et sted påstår Lindegren at »her venter børn i ufødte grotter« – Bogens titel er fra Karl Vennbergs sarkastisk-uhyggelige digt om den syge vestlige kultur. Den beskrives som en lemlæstet, der dør – fordi der ikke er telefon i nærheden. Man kan selv prøve at gætte på hvad den manglende telefon står for. Digtet er fra tiden under 2. verdenskrig og

præget af sarkasme og pessimisme:

Og hvis vi trods alt ville hjælpe
ville vifter af maskinpistolkugler
feje os væk
lidt morfin til den døende
kunne vi ellers nok ha fundet råd for

Om liget skal vi imidlertid slås
om retten til at begrave
den vestlige kulturs
lemlæstede lemmer

Det er i øvrigt et rigt værk, et af de største digtværker på dansk, denne fine begavede oversættelse.

Ivan Malinovski: Hvis der var Telefon i Nærheden. Moderne svenske digte: 1 260 s. kr. 88,00. Borgens Forlag.

Berl.T. 4/12 78

Svensk lyrik

Af Jørgen Johansen

IVAN MALINOVSKI: Hvis der var telefon i nærheden. Moderne svenske digte I. 260 sider, 88,00 kr. Borgen.

Om baggrunden for udvalget af nogle af den lidt ældre svenske modernismes allerbedste digte skriver Malinovski selv i forordet: »Den moderne svenske poesi — i dette første bind repræsenteret af kun fire digtere med betydelige udvalg i stedet for af tyve med ubetydelige — har fængslet mig længe, i over tredive år, og jeg betragter den stadig som lige så epokegørende som Rubén Darios for Latinamerika og Spanien, Majakovskijs for den slaviske verden, Eliots for vor. Eller rettere: den havde været det, hvis svensk havde været et større sprog.«

De fire digtere i udvalget er Artur Lundkvist, Gunnar Ekelöf, Erik Lindegren og Karl Vennberg. Digt for digt bekræfter disse fire holdbarheden af Malinovskis høje vurdering af den svenske modernisme. »Hvis der var telefon i nærheden« er en væsentlig tilføjelse til vores oversættelseslitteratur, og så kan man jo ellers godt dele Malinovskis beklagelse af, at det skal være nødvendigt at oversætte fra svensk. Han har sikkert ret i sin lettere desillusionerede begrundelse for kapitulationen: »Når danskere helst ikke læser danske digte på dansk, er det ikke sandsynligt at de skulle læse svenske på svensk.«

Forhåbentlig er der mange, som vil læse disse svenske digte på dansk. Der er ikke én ligegyldig tekst i bogen. Der er ikke ét digt, man ikke kunne have lyst til at citere. Men lad de sidste ord blive Karl Vennbergs fra 1945 om »At leve«:

»At leve er at vælge/og hvor betagende stort er ikke valget / mellem betonmuren / og de sønderrevne negle.«